

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2569

Vragen van de leden **Van Dam** (CDA) en Van Raak (SP) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Onderzoeker: we moeten meer begrip hebben voor «morele verwondingen» bij ex-militairen»* (ingezonden 12 februari 2020).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Minister van Defensie (ontvangen 23 april 2020) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 1950

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Onderzoeker: we moeten meer begrip hebben voor «morele verwondingen» bij ex-militairen»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u aangeven of, naast de fysieke en de psychische verwonding, ook de duiding van de morele verwonding betekenisvol zou kunnen zijn in het kader van politiewerk en de politieorganisatie? Welke rol hebben geestelijk verzorgers binnen de politie als het gaat om morele verwondingen?

Antwoord 2

De politie definieert morele verwonding als morele en ethische vragen, identiteitsvragen en levensvragen die bij medewerkers opkomen in- en door het politiewerk. De geestelijk verzorgers binnen de politie bieden indien gewenst professionele begeleiding en hulpverlening bij deze vragen. In dit kader bieden zij individuele begeleiding, teambegeleiding, deskundigheidsbevordering en advies.

¹ Volkskrant van 7 januari 2020, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/onderzoeker-we-moeten-meer-begrip-hebben-voor-morele-verwondingen-bij-ex-militairen~b0c559d6/>

Vraag 3

Kunt u op hoofdlijnen een vergelijking maken tussen de procedures en het beleid rond posttraumatische stressstoornis voor militairen en politiemensen? In hoeverre valt de vergoeding van restschade bij militairen binnen de rechtspositie, dan wel zijn daar algemene afspraken over gemaakt?

Antwoord 3

Kenmerken regeling	Politie ¹	Actief dienende militair	Defensie postactieve militair
Grondslag	Ziekte of ongeval die in overwegende mate een oorzaak vindt in de beroepsuitoefening. Gevaarstelling bij beroepsincidenten	Lichamelijke of geestelijke ziekten of gebreken (invaliditeit) veroorzaakt door de uitoefening van de militaire dienst onder buitengewone of daarmee vergelijkbare omstandigheden (waaronder beroepsincidenten); geen nader onderscheid	Lichamelijke of geestelijke ziekten of gebreken (invaliditeit) veroorzaakt door de uitoefening van de militaire dienst onder buitengewone of daarmee vergelijkbare omstandigheden (waaronder beroepsincidenten); geen nader onderscheid
Hoogte aanspraak	Volledige loondoorbetaling. Aanvulling WIA-uitkering tot max. 95% oude loon. Beroepsincidenten: volledige schadevergoeding incl. restschade.	Volledige loondoorbetaling. Indien noodzakelijk kan er een voorschot op de Regeling Volledige Schadevergoeding (RVS) worden verstrekt.	Het totaal van militaire pensioenaanspraken biedt een volledige schadevergoeding. Dit totaal wordt gevormd door het militair invaliditeitspensioen, de bijzondere invaliditeitsverhoging, een (eventueel) arbeidsongeschiktheidspensioen en leef- en werkvoorzieningen die kunnen worden toegekend. Schade die na toepassing van die aanspraken nog resteert, wordt vergoed op grond van de Regeling Volledige Schadevergoeding (RVS).
Vormgeving smartengeld	Eenmalige uitkering gebaseerd op mate van invaliditeit of percentage arbeidsongeschiktheid max. € 166.440 (netto)	Bij dispensatie (in dienst houden van een dienstongeschikte militair) kan ook aan de actief dienende militair een bijzondere invaliditeitsverhoging (BIV) worden toegekend.	Periodieke BIV als aanvulling op het (periodieke) invaliditeitspensioen. De hoogte van de maandelijkse BIV is afhankelijk van de ontslagdatum, de mate van invaliditeit en de berekeningsgrondslag.
Restschade	Volgens normen burgerlijk recht als sprake is van aansprakelijkheid. Bij beroepsincidenten vergoeding via rechtspositie.	Vergoeding op grond van Regeling Volledige Schadevergoeding (RVS), zodra de militair post-actief is. Indien noodzakelijk kan er een voorschot op de RVS worden verstrekt.	Vergoeding op grond van de RVS. Als de RVS niet van toepassing is, worden PTSS-claims in overleg met de betrokken veteraan afgewikkeld in lijn met Kamerbrief 30 139, nr. 165. Dit betekent dat de restschade op grond van aansprakelijkheid wordt vergoed als de zaken vergelijkbaar zijn met de Dutchbat III en Libanon zaken die hebben geleid tot de uitspraak van de CRvB dat Defensie in die zaken niet kon aantonen aan de zorgplicht te hebben voldaan.
Zorg	– 24/7 Loket bij stichting De Basis – Centraal meldpunt voor alle beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen. De medewerker krijgt bij het loket een casemanager, die de medewerker informeert en ondersteunt gedurende het traject. – Programma bijzondere zorg – Interne zorglijn	Zorgverlening via militair geneeskundige dienst, MGGZ en re-integratie via het dienstencentrum re-integratie. In het geval re-integratie binnen Defensie niet mogelijk is, dan volgt ontslag en volgen de aanspraken cf. kolom post-actieve militair.	Zorgverlening via het Landelijk zorgsysteem voor veteranen (LZV) Intake via Het Veteranenloket dat als centraal coördinatiepunt fungeert. Begeleiding en doorverwijzing door een zorgcoördinator.

¹ Dit is het huidige stelsel. De procedures en het beleid zullen een wijziging ondergaan ten gevolge van de verbetering van het stelsel beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen, waarover ik uw Kamer in bijgevoegde Kamerbrief informeer.

Vraag 4

Deelt u de indruk dat op dit moment de grootste discussie («pijn») rond de afhandeling van politiepersoneel met posttraumatische stressstoornisschade bij de vaststelling van restschade zit? Hoeveel rechtszaken zijn er sinds 1 januari 2018 door of tegen het korps op dit punt gevoerd en in hoeveel van die zaken heeft het korps van de rechter gelijk gekregen? Lopen er nog restschade-rechtszaken tussen de (voormalige) verzekeraar en individuele politiemensen die dateren van voordat het korps per 1 januari 2018 zélf de afhandeling van restschadeclaims ter hand nam?

Antwoord 4

De werkgever vergoedt op basis van de rechtspositie onder meer medische kosten, betaalt het loon door en keert smartengeld uit. Voor de resterende schade, die niet wordt vergoed op basis van de rechtspositie, dient de medewerker de werkgever aansprakelijk te stellen. In die procedures geldt het buitensporigheidscriterium en de invulling die volgens vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep aan dit criterium is gegeven. De rechter weegt dan mee dat de politie een risicovol beroep is met inherente risico's op letsel. Daar is de werkgever normaal gesproken niet aansprakelijk voor. In die context speelt het buitensporigheidscriterium bij een psychische aandoening een rol. Als de buitensporigheid is aangetoond, zal de politie vervolgens moeten aantonen dat zij heeft voldaan aan haar zorgplicht als werkgever. Bij verschil van inzicht over aansprakelijkheid van de werkgever, kan dit tot teleurstelling of onvrede bij de medewerker leiden. In het kader van de verbetering van het stelsel beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen wordt het systeem van smartengeld en restschade herzien. Overzicht zaken betreffende PTSS-aansprakelijkheid in bezwaar, beroep en hoger beroep²:

Bezwaar:

Lopend: **41**

Afgedaan: **31**, waarvan:

- 21 x ongegrond;
- 7 x ingetrokken na vaststellingsovereenkomst (VSO); en
- 3 x ingetrokken overig.

Beroep:

Lopend: **23**

Afgedaan: **4**, waarvan:

- 1x intrekking na VSO; en
- 3x ongegrond verklaard.

Hoger beroep

Lopend: **2**

Afgedaan: **4**, waarvan:

- 3 x gegrond verklaard; en
- 1x ongegrond verklaard.

Van bovenvermelde zaken zijn nog **31**zaken lopend waarin de onderliggende aansprakelijkstelling dateert van vóór 1 januari 2018.

Vraag 5

Klopt het dat mensen met posttraumatische stressstoornissen die restschade vorderen zélf – op eigen kracht – moeten aantonen dat er sprake is geweest van buitensporigheid? Is het correct dat zij daarin geen assistentie krijgen en geen inzicht in (oude) dossiers? Deelt u de opvatting dat het ziekmakend is dat deze erkende mensen met posttraumatische stressstoornissen gedwongen worden op deze manier voor hen uiterst traumatische ervaringen her te beleven?

Antwoord 5

De kern van het werkgeversaansprakelijkheidsrecht is dat de werknemer bij psychische klachten onder meer moet stellen en aantonen dat er sprake is van buitensporige werkomstandigheden. Het is van groot belang dat medewerkers hierin ondersteund worden door de organisatie. Het uitgangspunt is dan ook om de medewerker in het proces te helpen en de belasting voor de medewerker zoveel mogelijk te beperken. Dit verloopt niet altijd vlekkeloos. De politie staat de medewerkers onder andere bij in het zoeken naar de gegevens. De samenwerking met de betrokken medewerker is hierbij belangrijk: de gegevens, die nodig zijn om buitensporigheid aan te tonen, moeten uit de politiestructuren komen. Om deze gegevens op te kunnen zoeken, is echter ook voldoende informatie van de betrokken medewerker nodig. In de uitwerking van de contouren voor de verbetering van het stelsel beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen zal onder andere aandacht worden besteed aan de verbetering van dit proces.

² Cijfers zijn afkomstig van Politie.

Vraag 6

Komt het voor dat politiemensen die aanspraak willen maken op vergoeding van restschade in voorkomende gevallen alsnog een (medische en/of psychische) herkeuring moeten ondergaan? Kunt u aangeven of hierin verandering is ontstaan nadat per 1 januari 2018 de verzekeraar hierin geen rol meer speelt?

Antwoord 6

Op het moment dat een medewerker de werkgever aansprakelijk stelt voor restschade is de diagnose al gesteld en heeft erkenning als beroepsziekte plaatsgevonden. Diagnoses staan op dat moment niet meer ter discussie en van herkeuring is geen sprake. Het is wel mogelijk dat – indien dit nodig wordt geacht – aanvullend medisch onderzoek wordt verricht naar het medisch causaal verband tussen de aangevoerde buitensporige incidenten en/of werkomstandigheden en de psychische klachten. Wanneer zo'n aanvullend medisch onderzoek moet worden verricht is maatwerk en heeft geen relatie met de veranderingen per 1 januari 2018.

Vraag 7

Welke mogelijkheden ziet u om de bepaling van restschade binnen de rechtspositie van de politieambtenaar te halen en op soortgelijke wijze te bepalen als thans de vaststelling van het smartengeld wordt bepaald? Denkt u niet dat daarmee op zijn minst een groot aantal rechtszaken wordt voorkomen, iets dat zowel geld zal besparen als menselijk leed (secundaire traumatisering) zal voorkomen?

Antwoord 7

In de verbetering van het stelsel beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen zal aandacht zijn voor de afhandeling van restschade, maar ook voor de wijze waarop het smartengeld nu wordt bepaald. Uit de evaluatie van dit stelsel (CAO afspraak 2018–2020) die eind 2019 heeft plaatsgevonden, is gebleken dat de wijze waarop nu smartengeld wordt bepaald en uitgekeerd, belemmerend kan werken op het herstelproces.

Vraag 8

Welke beperking levert de huidige Beroepsincidenten Regeling (artikel 54b BARP) op bij de afhandeling van schade op het vlak van posttraumatische stressstoornis? Bent u bereid die regeling zodanig aan te passen dat niet enkel sprake hoeft te zijn geweest van een «gevaarzettende situatie» waaraan de betrokken ambtenaar zich «vanwege zijn specifieke situatie niet kon onttrekken»? Deelt u de opvatting dat deze formulering een te beperkt kader schept voor de specifieke belasting – ook psychisch – die het politiewerk met zich meebrengt?

Antwoord 8

Bij de totstandkoming van de beroepsincidentenregeling is gekozen voor een afgebakende definitie van beroepsincident die ziet op een gevaarzettende situatie waaraan de medewerker zich niet kan onttrekken. Het betreft gevallen waarbij de ambtenaar in een gevaarzettende situatie vanwege zijn taakuitoefening handelend moet optreden terwijl anderen zich – uit zelfbescherming – zouden mogen terugtrekken. De ambtenaar krijgt daarom vooraf de garantie dat het bevoegd gezag alle schade dekt. Het is gebleken dat de beroepsziekte PTSS doorgaans niet onder de definitie van beroepsincident valt, omdat de oorzaak van die ziekte vaak niet het gevolg is van een gevaarzettende situatie. In dat geval staat niet op voorhand vast dat het korps alle schade dekt, maar wordt per geval bekeken welke compensatie passend is. Het is van belang dat er een goed evenwicht bestaat tussen de risico's van het politievak en de compensatie. In de de contouren voor de verbetering van het stelsel beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen en in de uitwerking daarvan wordt hier aandacht aan besteed.

Vraag 9

In hoeverre kunnen vrijwillige politiemensen aanspraak maken op dezelfde procedures en vergoedingen als beroeps-politiemensen? Kunt u dit specifiek aangeven op het vlak van (verjarings)termijnen en omvang van vergoedingen?

Antwoord 9

Er is een wijziging van de rechtspositie voor politievrijwilligers in voorbereiding. Hiermee wordt voor politievrijwilligers zoveel mogelijk aangesloten bij de rechtspositie die voor beroepskrachten bij de politie geldt. Dat betekent dat ook voor politievrijwilligers de Regeling smartengeld dienstongevallen politie en de Regeling vergoeding beroepsziekten politie gaat gelden. Ook andere artikelen uit hoofdstuk VII (Arbeidsgezondheidskundige begeleiding en maatregelen en enkele overige bepalingen in verband met ziekte en zwangerschap) van het Besluit algemene rechtspositie politie worden met de voorgestelde wijziging op politievrijwilligers van toepassing, waaronder de vergoeding van medische kosten. In afwachting van de wijziging van de rechtspositie is een tijdelijke instructie opgesteld. De Regeling volledige schadevergoeding bij beroepsincidenten politie is niet op politievrijwilligers van toepassing. In het enkele geval dat een vrijwilliger beroeps gerelateerd letsel oploopt vanwege taakuitoefening in een gevaarzettende situatie waaraan hij zich niet kon onttrekken, kan vergoeding van restschade via aansprakelijkheidsstelling van de werkgever worden bereikt. Bij politievrijwilligers worden geen andere termijnen gehanteerd. De omvang van de vergoeding is – net als bij beroepskrachten – afhankelijk van de individuele omstandigheden van het geval.

Vraag 10

Is het een idee dat u de beantwoording van deze vragen onderdeel laat zijn van de eind februari/begin maart aan de Kamer toe te zenden notitie over het onderwerp posttraumatische stressstoornis, die de Minister van Justitie en Veiligheid tijdens het algemeen overleg Politie van 19 december 2019 heeft toegezegd? Bent u bereid om, indien u dit een goed plan vindt, dit schriftelijk aan ons te melden?

Antwoord 10

Ja.